

Blev ånden sat fri? Kirken i dag og arven efter 1968

Torsdag den 27. og fredag d. 28. september 2018

Arrangører:

Det Teologiske Fakultet, Københavns Universitet
i samarbejde med Helsingør, København, Lolland-
Falster, Roskilde og Fyns stift.

Sted: Søndre Campus, Københavns Universitet,
Njalsgade 76 2300 København S.

I år kan ungdomsoprøret fejre 50 års jubilæum. 1968 var et magisk år, hvor stemningen af nybrud og forandring satte en bevægelse i gang, der nåede ud i alle hjørner af samfundet. Det handlede om at vende vrangen ud af det bestående og gå nye veje. Både politisk og kulturelt blev der kaldt til opgør med gamle normer og patriarkalske magtsystemer: på universiteter og skoler, på arbejdspladser, i familien mellem generationerne, og ikke mindst mellem kønnene. Kvindebevægelse, kollektivism og eksperimenter med forskellige livsformer vandt frem og satte dagsordenen for en ny frihedskultur.

Spørgsmålet er, hvad 68-bevægelsen kom til at betyde for kirken? Teologisk spillede ungdomsoprøret sammen med en socialetisk drejning, der hentede inspiration fra den sydamerikanske befrielsesteologi og de politiske teologiske strømninger fra Tyskland. Samtidig så den feministiske teologi dagens lys, mens andre strammede op på modstanden mod at blande kristendom med de herskende ideologier.

Hvad er der i dag tilbage af arven fra 68? Og hvordan lever vi med de spor, der er efterladt os? Konferencen vil både se tilbage og frem. De udfordringer, præster er stillet overfor i dag, spejler sig i ungdomsoprørets opgør med gamle traditioner og givne fællesskaber. Samtidig var det også begyndelsen på den nytænkning og mod til at eksperimentere, der i dag er med til at løfte kirken med ind i fremtiden. Men hvor blev den politiske prædiken af, og hvordan gik det den feministiske teologi? Er vi færdige med at overveje spørgsmål om ligestilling og køn, og hvad skal vi fejre her i 70 året for de første kvindelige præster? Endelig kan vi i den aktuelle debat om retten til at værne om sine religiøse traditioner, se et frihedsbegreb som truer med at løbe løbsk og måske har mistet sansen for frihed til at have sin identitet i andet end sig selv? Konferencens overordnede spørgsmål lyder, om ånden blev sat fri? Eller er der måske brug for et nyt opgør?

Program

Torsdag den 27. september, Søndre Campus, Auditorium 4A.0.69

Kl. 9:30 **Velkomst og indledning ved Marlene Ringgaard Lorensen,**

lektor i praktisk teologi, Det Teologiske Fakultet, Københavns Universitet.

Kl. 10:00 **1918 – 1968 – 2018: Et signalement af en forvirret teologisk tid**

Foredrag og diskussion ved **Niels Henrik Gregersen**, professor i systematisk teologi, KU. I år er det 100 år siden, Første Verdenskrig ophørte. Og 50 år siden 1968. 1968 er altså lige så tæt på 1918, som vi er på 1968!

Første Verdenskrig førte til den dialektiske teologi, som stadig læses. 1968 førte til den politiske teologi, som ikke længere læses. Men 1968 begyndte allerede midt i 1960'erne og det var først i 1970'erne, at ungdomsoprøret slog igennem i dele af dansk kirkeliv og teologi. Det drejede sig om politisk teologi, kønsroller og magtens sødme, men også om teologi: Barth kaldte Gud "det helt andet", Moltmann talte om Gud som den altforandrende virkelighed. Først i 1980'erne begyndte det at gå den anden vej. Hvad har vi lært af 1970'erne – og hvor er vi i dag?

11:15 **Kaffepause**

11:45 **'68, kvindebevægelse og kirke: hvor er den feministiske teologi i Danmark?**

Foredrag og diskussion ved **Else Marie Wiberg-Petersen**, lektor i systematisk teologi, AU. Forsker i og skriver om kvindeteologi, og om køn, kirke og embede.

Hvad betød 1968-oprøret for kvinders plads i teologi og kirke i Danmark? Kvindebevægelsen og feminismen voksede for alvor frem som led i ånden fra 68. I USA udkom Mary Dalys kønslighedssøgende bog, *The Church and the Second Sex* – i et teologisk ekko af Simone de Beauvoirs berømte bog fra 1949, *Det andet køn*. Kvindebevægelsen i Danmark havde stor politisk og kulturel gennemslagskraft. Men hvilken rolle spillede de kønspolitiske tanker i det teologiske og folkekirkelige landskab i Danmark? Er der overhovedet brug for en kvindeånd (Grundtvig) eller kønsbevidsthed i dansk teologi? Hvor er den feministiske teologi i Danmark?

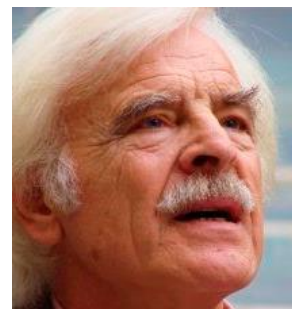
13:00 **Frokost i Det Teologiske Fakultets kantine: "Markedspladsen"**

14:15 **Kirken og samfundet – den politiske teologi i Tyskland**

Ved **Ulrich Duchrow**, professor i systematisk teologi i Heidelberg, medstifter af *Kairos Europa*.

I Tyskland har den politiske teologi spillet en væsentlig rolle, og vi har inviteret en af dens store navne til at fortælle historien om kirkens engagement i samfundsøkonomiske og etiske spørgsmål samt egne erfaringer fra et langt livs arbejde med at koble teologien til kampen for en bedre verden.

Duchrow er kendt for sin åbne kritik af neoliberalismen og den globale kapitalisme. Han vil trække trådene fra 1968 til i dag og give et bud på, hvordan den politiske teologi ser ud i Tyskland i dag - og hvordan fremtiden ser ud for den tyske kirke.

15:30 **Kaffepause**

16:00 **Paneldebat om identitet og frihed**

Oplæg: Sporene fra 1968 i den politisk-teologiske debat. Sætter individets frihed religionsfriheden under pres?

Med **Lisbet Christoffersen**, professor i Jura, RUC samt. adj. prof. i kirke- og religionsret, Det Teologiske Fakultet, KU, **Kasper Støvring**, forfatter og samfundsdebattør samt **Ole Grünbaum**, forfatter, "provo" og fredsforkæmper.

18:30 **Middag** (i *Juras kantine*)

20:15 **Musikalsk oplæg ved Steffen Brandt** (i *Atriet ved side af Juras kantine*)

Forsanger i TV-2, hvor han har skrevet både tekst og musik til alle gruppens sange. Steffen Brandt modtog i 2016 Statens Kunstfonds livsvarige hædersydelse med følgende begrundelse: "Steffen Brandt synes at være drevet af en konstant ambition om at genopfinde sig selv samtidig med, at man som lytter aldrig er i tvivl om det særligt brandtske - det spydige, sarkastiske, kærligt kritiske og altid rammende hverdagsprog, hvormed han har formået at definere den danske folkesjæl nu igennem snart fire årtier". Steffen Brandt tager os med på rejsen.

Fredag den 28. september Auditorium 4A.0.69

9:30 **Foredrag ved Anne Lise Marstrand-Jørgensen,**

Cand.mag. i litteraturvidenskab, forfatter til bl.a. *Hildegard I og II, Hvad man ikke ved, Hvis sandheden skal frem, Dronningen af Saba & Kong Salomon, Sorgens Grundstof* og medforfatter til *Gennem den kulsorte sky – Påskehistorier*. Marstrand-Jørgensen vil ud fra sit forfatterskab fortælle om autoritetstab, opløsning, frihedsideal, familie, kærlighed og kirke:

"Alt kan antage flere former: Åndedraget er både vanddråber mod pelstæppet og den hvide sky, der står ud af munden i frostvejr. Vinden er et aftryk i kornet, i løvet, i vandet, er tårer i øjnene, selvom man hverken er glad eller trist. Kulde farver ansigter røde, varme trækker fugt gennem huden. Alt skifter form, men kun Det Levende Lys har så mange former, at det er umuligt for noget menneske at kende dem alle." (Hildegard I, 185)

10:45 **Kaffepause**

11:15 **Tiden og sproget – Peace, love and understanding**

Foredrag og diskussion ved **Sofija Pedersen Videke**, præst, Gustav Adolfs församling, Helsingborg.
Respons ved **Jørgen Demant**, sognepræst Lyngby Kirke

Hvad har 68-oprøret betydet for gudstjenestens sprog? Er der overhovedet brug for et sprogligt opgør? I pinsen 2018 tog Svenska Kyrkan en ny ritualbog i brug, hvor man aktivt forsøgte at undgå et maskulint og hierarkisk sprog og i stedet bruge et mere kønsneutralt og inkluderende sprog. Er det udtryk for feministisk teologi eller for politisk korrekthed? Under alle omstændigheder er det netop i gudstjenestens sprog kønsdebatten bliver tydelig. Sofija Petersen Videke, som er danskfødt præst i Svenska Kyrkan og folkevalgt i Kyrkomötet om den nye ritualbog, vil give sit bud på disse spørgsmål og på den måde lægge op til debat om gudstjenestens sprog i dag og i fremtiden.

12:30 **Opsamling og afslutning ved Marlene Ringgaard Lorensen, lektor i praktisk teologi.**